

Rodna Gruda

Valvasorjeva knjižnica Krško – informacijsko, socialno, kulturno in izobraževalno središče

The Valvasor Library in Krško– An Informative, Social, Cultural, and Educational Center

Objavljeno dne/Published on: 26.10.2017

Avtor članka/Article Author: Jerica Potočnik, foto Arhiv Valvasorjeve knjižnice Krško

Valvasorjeva knjižnica Krško je osrednja knjižnica, ki deluje na območju občin Krško in Kostanjevica na Krki. Je tudi informacijsko, kulturno, izobraževalno in socialno središče v okolju. Knjižnico in čitalnico je leta 1964 ustanovila tedanja občina Videm – Krško. Od leta 1988 deluje v prenovljenih prostorih kapucinskega samostana. Poslanstvo Valvasorjeve knjižnice Krško ni zgolj nabava in izposoja gradiva. Skozi leta so v knjižnici razvili različne dejavnosti za otroke, odrasle in starejše. Knjižnica tako omogoča vseživljenjsko učenje, spodbuja osebno rast posameznikov in se odziva na potrebe okolja.

The Valvasor Library in Krško is the central library in the area, encompassing the municipalities of Krško and Kostanjevica na Krki. It also happens to be the informative, cultural, educational, and social center in the area. The library and study were established in 1964 by the former municipality of Videm-Krško. Since 1988, it has been operating at the renovated premises of the Capuchin Monastery. The mission of the Valvasor Library in Krško is not just to purchase and put the purchased materials on offer. Throughout the years, the library has been organizing various activities for children, adults, and the elderly. By doing so, the library enables lifelong learning, encourages the personal growth of individuals, and responds to the needs of the environment.

Knjižničarstvo na območju Krškega ima zelo bogato zgodovino in sega daleč nazaj v preteklost.

Kot pojasnjuje Urška Lobnikar Paunović, direktorica Valvasorjeve knjižnice Krško, so se redovniki Kapucini v Krškem nastanili leta 1644. Za svoje delovanje so potrebovali knjižnico. »Bogata baročna kapucinska knjižnica je edinstven primer samostanske knjižnice, ki je ohranjena v prvotni obliki in sestavi od Brežic do Ljubljane in še danes domuje v zgornjem nadstropju samostanske stavbe, poleg prostorov sodobno urejene Valvasorjeve knjižnice Krško,« poudarja direktorica. Najstarejša knjiga je Calepinov latinski slovar, natisnjen leta 1502. V kapucinski knjižnici je shranjenih okrog 1500 knjig, med njimi tudi dela Janeza Svetokriškega. Obiskovalci si lahko to dragoceno kulturno dediščino tudi ogledajo.

Pestra zgodovina knjižnice, prelomno leto 2016

Valvasorjevo knjižnico Krško so slavnostno odprli februarja 1965. Naslednje leto so knjižnici pridružili Galerijo Krško, za katero je knjižnica skrbela do leta 1993. Izposojevališče v Leskovcu so odprli leta 1982, leto kasneje pa še izposojevališče na Vidmu. Od januarja 1985 do junija 1992 je knjižnica delovala v okviru delovne organizacije Delavska univerza in knjižnica Krško. Leta 1988 je knjižnica dobila v najem večje prostore v krškem kapucinskem samostanu. Izposojevališče v Kostanjevici na Krki so odprli leta 2000, čez pet let pa je sledilo odprtje izposojevališča na Senovem. Knjižnica je leta 2010 pridobila originalni izvod Dalmatinove Biblije in izdala zbornik ob 45-letnici delovanja. Zelo pomembno leto v zgodovini knjižnice je tudi leto 2016. V lanskem letu so namreč končali projekt Restavriranje Dalmatinove Biblije. Le-to so na ogled postavili na občinski proslavi ob Dnevu reformacije in takrat tudi prvič pokazali filmček o restavriranju te dragocene knjige. Istega leta se je zgodila še ena vidnejša prelomnica. Občina Krško je pridobila dovoljenje Zavoda RS za spomeniško varstvo za gradnjo prizidka k samostanu in odkupila samostan za potrebe knjižnice.

Izposoja gradiva precej nad nacionalnim povprečjem

Valvasorjeva knjižnica Krško zaposluje 17 ljudi in šteje šest tisoč članov. V knjižnico je vključenih nekaj več kot 20 odstotkov prebivalcev obeh občin. »Knjižnica ima še več uporabnikov knjižničnega gradiva, saj v eni družini velikokrat ne bere knjige zgolj tisti, ki je član knjižnice, temveč tudi drugi člani družine, prijatelji in znanci. V naši knjižnici imamo že nekaj let vpisanih prek 50 odstotkov vseh otrok do 14. leta v obeh občinah (Krško in Kostanjevica na Krki),« pojasnjuje Urška Lobnikar Paunović.

V lanskem letu je knjižnico obiskalo 117.410 ljudi ali povedano drugače – vsak prebivalec občin Krško in Kostanjevica na Krki je knjižnico v enem letu obiskal več kot 4-krat, dodaja Lobnikar Paunovičeva. Tudi pri izposoji so bili pridni. Člani so si v letu 2016 izposodili 347.862 enot, kar je na člana 61,5 izposojene enote. Povprečna izposoja na člana v vseh slovenskih knjižnicah sicer šteje 52,13 enote.

Za prihodnost knjige se ni treba bati

Kljub porastu digitalizacije gradiva in elektronskih knjig se Urška Lobnikar Paunović za prihodnost tiskane knjige ne boji. »Saj navsezadnje tudi za papir vemo, da zdrži več sto let, medtem ko za novo tehnologijo tega (še) ne moremo reči. Gradivo v digitalni obliki je dobra pomoč za prvo raziskovanje ali za preverjanje nekaterih dejstev, obstaja pa kar nekaj raziskav, ki pravijo, da imajo ljudje za poglobljeno branje ali za prostočasno branje še vedno raje tiskano knjigo,« je prepričana. Ob tem dodaja, da imajo njihovi uporabniki radi vonj ali videz knjige, ki dokazuje, da jo je uporabljal že nekdo pred njimi in da je knjiga vredna, da jo prebereš.

Različne dejavnosti za otroke, odrasle in starejše

Knjižnica obiskovalcem poleg izposoje različnega gradiva ponuja tudi številne dejavnosti za otroke, odrasle in starejše. Za otroke so še posebej zanimivi obiski v knjižnici ali obisk knjižničarke v vrteu, šoli, na sedežu društva ali kje drugje ter ustvarjalne delavnice. »Za otroke že nekaj let pripravljamo lutkovne predstave v izvedbi Lutkovne skupine Bukvica, ki jo sestavljajo krške knjižničarke. Za literarno in likovno ustvarjalnost, s katero želimo krepiti lokalno identiteto, pripravljamo natečaj Na obisku pri Juriju Dalmatinu, ki je namenjen osnovno- in srednješolcem,« izpostavlja Lobnikar Paunovičeva.

Odrasli obiskovalci knjižnice se z veseljem udeležujejo literarnih večerov, tematskih predavanj, delavnic in izobraževanj za uporabo elektronskih baz. Za starejše je zanimiv projekt računalniškega opismenjevanja Z miško v svet. Živim in se veselim s knjižnico je projekt, ki ga v knjižnici poleg bralne značke Petra Klepca pripravljajo za uporabnike s posebnimi potrebami.

Med vidnejšimi dejavnostmi, ki jih knjižnica že več kot deset let pripravlja skupaj z JSKD, Območno izpostavo Krško, in Krajevno skupnostjo mesta Krško, so tako imenovani Poletni večeri.

V knjižnici za krepitev bralne kulture in bralno spodbujanje pripravljajo različne projekte. »V letu 2017 že peto leto zaključujemo bralni projekt za osnovnošolce Kdor bere, je car!, sodelujemo pri projektu Rastem s knjigo za osnovno- in srednješolce, za odrasle sedmo leto pripravljamo projekt Posavci beremo skupaj. Stanovalci Doma starejših občanov peto leto berejo za bralno značko Od Prešerna do Prešerna ali Beremo prešerno,« pojasnjuje sogovornica. V knjižnici načrtujejo širitev mreže Potepinke iz knjižnice, katerih glavni namen je, da knjižnico približajo ljudem tudi zunaj knjižničnih zidov. Do danes »potepinke« domujejo že na desetih lokacijah. Želijo pa tudi razširiti storitev Dostave gradiva na dom, ki je namenjena predvsem tistim, ki zaradi bolezni, invalidnosti ali starosti ne morejo priti v knjižnico.

Več o dejavnostih knjižnice si lahko preberete na www.knjiznica-krsko.si.

Edinstvena Speedway zbirka

V knjižnici najdemo tudi sobo Speedway, kjer ima svoje mesto stalna zbirka ali »muzej v malem« z naslovom Speedway v Sloveniji. Ta šport ima na tem območju že dolgo tradicijo. V letošnjem letu mineva 60 let od njegovih začetkov v Krškem. Zbirka je resnično posebna, saj je to edina tovrstna javno dostopna zbirka v Sloveniji. V njej so razstavljeni številni predmeti – od motorja in opreme voznika do startnih števil, pokalov, priznanj in opreme mehanikov ter marsikaj drugega. »Predvsem pa se za vsakim predmetom v zbirki skriva zgodba o več kot polstoletni zgodovini slovenskega in krškega speedwaya, posameznih voznikov in o preteklih dogodkih, ki so oblikovali ta poseben in zanimiv šport. Mogoč je tudi ogled kratkih filmov iz zgodovine slovenskega speedwaya,« dodaja Lobnikar Paunovičeva.

Dolgotrajna prostorska stiska kmalu zgolj preteklost?

Valvasorjevo knjižnico Krško, ki od leta 1988 deluje v obnovljenih prostorih kapucinskega samostana, že več let pesti prostorska stiska. Za brezplačno uporabo tega prostora je sklenjena pogodba s Kapucinskim provincialatom, ki pa leta 2025 poteče, pojasnjuje Urška Lobnikar Paunovič. »Konec leta 2007 smo zaradi prostorske stiske osrednje krške knjižnice v dogovoru z občinsko upravo mladinski oddelek preselili na začasno lokacijo, kar pa vsekakor razvojno in uporabniško gledano

ni ustrezna dolgoročna rešitev,« dodaja. Veliko gradiva je v zaprtih skladiščih, prosto dostopno gradivo pa ne omogoča nemotene rabe. Obstoječi prostori žal tudi ne zagotavljajo razvoja in sodobne dostopnosti splošnih informacijskih storitev.

V letu 2016 je bil narejen velik premik pri reševanju prostorske stiske. Kot izpostavlja Lobnikar Paunovičeva, se je odprla možnost gradnje prizidka k samostanu in odkupa večjega dela samostana. Sprejeta rešitev naj bi v največji možni meri upoštevala potrebe sodobne knjižnice in bogato zgodovino samostana. »V novem in starem delu so smiselno združene vsebine, ki spadajo skupaj, upoštevano je funkcionalno delovanje knjižnice in dejstvo, da je knjižnica tudi družaben prostor, ki lahko s svojo arhitekturo in razvijajočo se ponudbo, ki bi jo omogočali novi prostori, vnese novo življenje v staro mestno jedro Krškega,« poudarja. Občina Krško je že odkupila samostan, v letošnjem letu poteka pridobivanje vseh potrebnih dokumentov, da se bodo dela v letu 2018 lahko začela. Knjižnica naj bi v novi podobi zaživela v letu 2020.

Odprt prostor novih idej

V Valvasorjevi knjižnici Krško želijo tudi v prihodnje ravnati po načelu »Dajmo prostor ljudem«. Kot pravi Urška Lobnikar Paunovič, želijo razvijati knjižnico kot informacijsko, socialno, kulturno in izobraževalno središče. Predvsem pa poleg izposoje gradiva ljudem vseh generacij omogočati preživljanje prostega časa in druženje v prostorih knjižnice. »Tako na primer želimo mladim generacijam in tudi drugim omogočiti delo v prostorih knjižnice, npr. uporabo 3D tiskalnika, zahtevnejših računalniških programov, programiranje na podlagi knjižnih zgodb. Tudi starejšim želimo približati nove tehnologije. Vsem želimo omogočiti takšen prostor, kjer bodo lahko razvijali nove ideje in zamisli ter jih tudi uresničevali,« izpostavlja direktorica. Ob tem si v knjižnici želijo, da bi s svojimi sedanjimi in novimi storitvami še naprej zadovoljevali potrebe prebivalcev, prispevali k boljši kakovosti življenja posameznikov in skupnosti, razvijali različne vrste pismenosti, sodelovali pri zmanjševanju socialnih razlik in oblikovali pestro kulturno življenje v lokalnem okolju.